

© Savet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012. Ovaj prevod je realizovan uz podršku Trast fonda za ljudska prava Saveta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud. Ako su Vam potrebne dodatne informacije, pogledajte detaljnu naznaku o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Obaveštenje o praksi Suda br. 110

jul 2008. godine

Gruzijska laburistička partija protiv Gruzije (The Georgian Labour Party v. Georgia) - 9103/04

presuda od 8.7.2008. godine [Drugo odeljenje]

Član 3 Protokola br. 1

Slobodno izražavanje mišljenja naroda

Pravo lica da bude birano

Uvođenje aktivnog sistema registracije birača neposredno pred izbore u "postrevolucionarnom" političkom kontekstu radi rešavanja problema haotičnih biračkih spiskova: *nema povrede*

Nema dokaza o zloupotrebi ovlašćenja ili izbornim krađama na koje se podnosilac predstavke pozvao kako bi potkrepio pritužbu o sastavu izbornih komisija na svim nivoima, u kojima su pristalice predsednika činile većinu: *nema povrede*

Nezakonito i neopravdano izuzimanje dva izborna okruga prilikom brojanja glasova u celoj zemlji: *povreda: nema povrede*

Činjenice: U Gruziji su novembra 2003. godine održani parlamentarni izbori. Njihov rezultat se utvrđivao u skladu sa dva izborna sistema, većinskim i proporcionalnim. Gruzijska laburistička partija je osvojila 12,04% glasova u skladu sa proporcionalnim sistemom, što je odgovaralo 20 od 150 mandata u Skupštini rezervisanih za kandidate za stranačkih lista. Prvu sednicu novoizabrane Skupštine prekinuli su demonstranti koji su protestovali tvrdeći da su izbori bili namešteni i pozivali predsednika Edvarda Ševarnadzea da podnese ostavku (takozvana „ružičasta revolucija“). Predsednik Ševarnadze je podneo ostavku a Vrhovni sud Gruzije je poništio rezultate parlamentarnih izbora održanih u skladu sa proporcionalnim sistemom. Naknadno je doneta odluka o održavanju predsedničkih izbora u januaru 2004, a ponavljanje parlamentarnih izbora je na kraju zakazano za 28. mart 2004. Centralna izborna komisija (CIK) je usvojila uredbu po kojoj su izborne jedinice bile dužne da objave preliminarne biračke spiskove, a birači imali obavezu da odu i provere da li im se imena nalaze na spiskovima i da po potrebi zahtevaju ispravke. Nakon raznih žalbi na izborne neregularnosti tokom izbora 28. marta, CIK je poništila rezultate u izbornim okruzima Kobuleti i Kulo u Autonomnoj Republici Adžariji i zakazala nove izbore

za 18. april 2004. Tog se dana, međutim, glasačka mesta u ova dva okruga nisu otvorila zbog napetosti u odnosu između centralnih i lokalnih vlasti. CIK je istog dana izbrojala glasove i objavila rezultate izbora održanih 28. marta; stranka koja je podnela predstavku je osvojila 6,01% glasova, što joj nije bilo dovoljno da pređe cenzus od 7% i osvoji mandate u Skupštini. Stranka koja je podnela predstavku je podnela žalbe Vrhovnom i Ustavnom sudu, koji su ih odbili.

Pravo: Član 3 Protokola br. 1 – *Novi sistem registracije birača:* Propisno vođenje biračkih spiskova predstavljalo je preduslov za održavanje slobodnih i pravednih izbora. Delotvornost prava osobe da bude birana je nesumnjivo zavisila od pravednog ostvarenja prava glasa. Stoga, ako se u biračkom spisku nisu nalazili neki birači ili ako je postojala mogućnost da je jedan te isti birač evidentiran na više spiskova, takvo loše vođenje biračkih spiskova ne samo da bi narušilo interese birača već bi i umanjilo šanse kandidata da budu pravedno i ravnopravno birani. Stoga je postojala dovoljno bliska uzročna veza između prava stranke koja je podnela predstavku da se kandiduje na ponovljenim parlamentarnim izborima i njene pritužbe o sistemu registracije birača. Kao što je potvrđeno u Izveštaju Misije za posmatranje izbora OEBS/ODIHR, uvođenje novog „aktivnog“ sistema registracije birača je omogućilo CIK da eliminiše mnoge greške, da sve ručno vođene biračke spiskove unese u jedinstvenu kompjuterizovanu bazu podataka i da pravo glasa obezbedi za dodatnih 145.000 birača. Iako je novi sistem imao nekoliko nedostataka, po mišljenju Suda, bilo je bitnije to što vlasti nisu žalile truda da ponovljeni izbori budu pravedniji. S obzirom na to da su se vlasti suočavale sa izazovom da reše problem haotičnih biračkih spiskova u veoma kratkom roku (od 25. novembra 2003. do 28. marta 2004), u „postrevolucionarnoj“ političkoj situaciji, bilo bi preterano i nerealno očekivati od njih savršeno rešenje. Shodno tome, neočekivana izmena pravila o registraciji birača mesec dana pre ponovljenih izbora ne zasluhuje kritike u skladu sa članom 3 Protokola br. 1. U pogledu pitanja da li je novi sistem, koji je donekle prebacio odgovornost za tačnost biračkih spiskova sa vlasti na birače saglasan sa pozitivnom obavezom Država ugovornica da obezbede slobodno izražavanje mišljenja naroda, gruzijska Država, koja nije bila jedina koja se opredelila za ovaj sistem, morala je da u tom pogledu ima široko polje slobodne procene. Ukratko, aktivni sistem registracije birača sam po sebi nije predstavljao povredu prava stranke koja je podnela predstavku da bude birana. U konkretnim okolnostima ovog predmeta se pokazalo da taj sistem ne predstavlja uzrok problema izborne krađe, već razuman pokušaj da se taj sistem popravi, iako nije predstavljao savršeno rešenje.

Zaključak: nema povrede (jednoglasno).

Sastav izbornih komisija: Razlog postojanja izborne komisije je da obezbedi efikasno sprovođenje slobodnih i pravednih izbora na nepristrasan način, što ne bi bilo moguće kada bi ta komisija postala još jedan forum za političku borbu između kandidata na izborima. Broj članova izbornih komisija koje su imenovali predsednik Gruzije i njegova stranka, uključujući i predsednike koji su imali odlučujući glas – ukupno sedam od petnaest - bio je veoma visok u poređenju sa drugim evropskim pravnim porecima. Propredsedničke snage su stoga imale relativnu većinu u odnosu na predstavnike drugih političkih stranaka u izbornim komisijama na svim nivoima. Ovakav sastav nije obezbeđivao dovoljno jak sistem provera i ograničenja moći predsednika i teško da su komisije mogle da budu nezavisne od spoljnih političkih pritisaka. Međutim, s obzirom na odsustvo ijednog dokaza o konkretnim zloupotrebama ovlašćenja ili izbornih krađa u okviru izbornih komisija, a na štetu stranke koja je podnela predstavku, nije se mogla utvrditi bilo kakva povreda prava te stranke da bude birana. Sud nije mogao da utvrdi povredu člana 3 Protokola br. 1 isključivo na osnovu tvrdnje da je sistem omogućavao izbornu krađu, koliko se god ona činila verovatnom.

Zaključak: nema povrede (pet glasova za, dva protiv).

Lišavanje birača u okruzima Kulo i Kobuleti prava glasa: Nemogućnost birača u okruzima Kulo i Kobuleti da glasaju na ponovljenim parlamentarnim izborima održanim u skladu sa proporcionalnim sistemom morala je da bude razmotrena u skladu sa načelom univerzalnog prava glasa. Stranka koja je podnela predstavku je shodno članu 3 Protokola br. 1 imala pravo da računa na glasačko telo okruga Kulo i Kobuleti bez obzira na šanse koje je imala da osvoji većinu glasova u njima. Lišavanje birača prava glasa, naročito ako je proizvoljno, može da osujeti kandidata na izborima da ostvari svoje pravo da bude biran. Sud nije doveo u pitanje istinitost tvrdnje Države da je bilo neregularnosti na glasačkim mestima u okruzima Kulo i Kobuleti. Naprotiv, Sud je bio zabrinut što je, poništavanjem izbornih rezultata u ova dva okruga, CIK ne samo očigledno prekoračila svoja ovlašćenja, već i postupala bez valjanog pravnog osnova ili garantija pravičnog postupka. Ni Država ni CIK nisu predstavile relevantne i dovoljne razloge kako bi objasnile zašto je CIK zaključila da je od svih rezultata bilo potrebno poništiti samo one iz ta dva okruga, a da nije pregledan izborni materijal iz svih izbornih okruga i da nisu saslušani svedoci. Po mišljenju Suda, odluka CIK da ne uzme u obzir mere za proveru propisane Izbornim zakonom – otvaranje materijala sa izbornih mesta i ponovno brojanje glasova – i poništi izborne rezultate isključivo zbog navoda o izbornim neregularnostima očigledno odiše proizvoljnošću. Pored toga, CIK je, nakon što se 18. aprila 2004. nisu otvorila biračka mesta, donela brzopletu odluku da prekine izbore u celoj zemlji, iako prema Izbornom zakonu izborni rezultati moraju da budu saopšteni u roku od 18 dana. Bilo bi više u skladu sa osnovnim načelima vladavine zakona da je CIK poništila zakazane izbore u okruzima Kulo i Kobuleti jednom jasnom, zvaničnom i obrazloženom odlukom. Uzevši u obzir pozitivne obaveze Države i značaj načela univerzalnog prava glasa, Sud nije mogao da prihvati legitimni interes izbora novog sastava Skupštine „u razumnom intervalu“ kao dovoljno opravdanje za nesposobnost ili nespremnost tužene Države da preduzme dodatne razumne mere u cilju davanja prava glasa 60.000 adžarskih birača (koji su predstavljali oko 2,5% evidentiranih birača u zemlji) nakon 18. aprila 2004.

Zaključak: povreda (jednoglasno).

Član 14 u vezi sa članom 3 Protokola br. 1 – U svetlu svih materijala koji su mu bili dostupni, Sud nije našao nikakve dokaze koji bi mogli argumentovano da ukažu na to da su bilo sporni izborni mehanizmi – sistem registracije birača i sastav izbornih komisija – bilo događaji koji su se odigrali u okruzima Kulo i Kobuleti bili isključivo usmereni na stranku koja je podnela predstavku i da nisu uticali na ostale kandidate koji su učestvovali na tim izborima.

Zaključak: nema povrede (jednoglasno).

Član 41 – Utvrđivanje povrede samo po sebi predstavlja dovoljno pravično zadovoljenje za pretrpljenu nematerijalnu štetu.

Obaveštenja o praksi Suda dostupna su na sledećem linku: [Case-Law Information Notes](#)

© Savet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012.

Engleski i francuski predstavljaju službene jezike Evropskog suda za ljudska prava. Ovaj prevod je realizovan uz podršku Trast fonda za ljudska prava Saveta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud, niti Sud preuzima bilo kakvu odgovornost za njegov kvalitet. Može se preuzeti iz baze podataka sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili iz bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud prosledio.

Može se objavljivati u nekomercijalne svrhe pod uslovom da se navede ceo naslov predmeta, zajedno sa navedenom naznakom o autorskim pravima i uz pominjanje Trast fonda za ljudska prava. Molimo Vas da kontaktirate publishing@echr.coe.int ukoliko nameravate da koristite bilo koji deo ovog prevoda u komercijalne svrhe.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int